

Risicoanalyse Fysieke Leefomgeving

april 2019

Risicoanalyse

In deze notitie staan de uitkomsten van de uitgevoerde risicoanalyse voor de fysieke leefomgeving. De risicoanalyse is uitgevoerd voor het handhaving domein Inrichtinggebonden milieutoezicht.

Wettelijk kader

In het Besluit Omgevingsrecht (BOR) zijn in hoofdstuk 7 kaders gesteld voor de organisatie en uitvoering van de Wabo handhavingstaken. De kaders zijn vastgelegd in de zogeheten procescriteria.

De uitvoering van de handhavingstaken dient gebaseerd te zijn op een probleemanalyse of risicoanalyse. Voor zover de handhavingstaken basistaken betreffen die door de Omgevingsdienst worden uitgevoerd, zorgen de betrokken bevoegde gezagen voor onderlinge afstemming en een uniforme invulling van de risicoanalyse.

De risicoanalyse voor het inrichtinggebonden milieutoezicht is opgesteld voor de 12 bevoegde gezagen B&W en het bevoegd gezag GS in de provincie Groningen. De invulling van de risicoanalyse is door een werkgroep van vertegenwoordigers van bevoegde gezagen en de Omgevingsdienst Groningen tot stand gekomen. Deze invulling heeft plaatsgevonden op basis van zogeheten expert-judgement omdat er op dit moment nog onvoldoende gegevens over naleefgedrag beschikbaar zijn. In een later stadium zal de risicoanalyse aan de hand van monitoringsgegevens worden bijgesteld.

Voor het inrichtinggebonden milieutoezicht zijn de BRZO taken en de afvalverwerkende bedrijven IPPC niet in de analyse verwerkt. Voor deze bedrijven is een risicoanalyse en toezichtplan op maat per bedrijf opgesteld (zie bijlage 2).

Voor Bodem zijn er in de provincie Groningen twee bevoegde gezagen: B&W van de gemeente Groningen en GS van de provincie Groningen. De Omgevingsdienst Groningen heeft een risicoanalyse Bodem (2016) opgesteld (zie bijlage 2).

Methode

De risicoanalyses zijn uitgevoerd conform een veel gehanteerd en internationaal geaccepteerd principe

Risico = Kans * Effect

Met deze methode is een inschatting gemaakt voor de prioriteit van de aanpak van toezicht en handhavingstaken.

Inrichtinggebonden milieutoezicht

Het begrip 'kans' wordt in de risicoanalyse weergegeven als een score voor 'naleving'. Het 'effect' is ingevuld door een score toe te kennen aan een zestal thema's:

- Veiligheid
- Gezondheid
- Duurzaamheid
- Bedreiging milieu en leefbaarheid
- Financiële schade (voor bevoegd gezag)
- Bestuurlijke imagoschade

Voor de toekenning van de scores op naleving en de effecten worden drie niveaus gehanteerd:

KANS (naleving) GOED, MATIG of SLECHT

EFFECT (gevolgen van niet naleven) GERING, GEMIDDELD of GROOT

De combinatie van scores voor KANS en EFFECT levert volgens onderstaande tabel een score HOOG, MIDDEL of LAAG voor het RISICO.

		RISICO		
		groot	M	H
Effect (gevolgen)	groot	M	H	H
	gemiddeld	L	M	H
	gering	L	L	M
		goed	matig	slecht
		Kans (naleving)		

In de Bijlage 1 wordt nader toegelicht volgens welke criteria de scores voor Effect en Kans tot stand zijn gekomen.

Scoretabel

In de onderstaande tabel zijn de thema's met bijbehorende activiteiten met de hoogste risicoscores weergegeven:

Thema	ACTIVITEITEN
(Externe) veiligheid	Keuring Stookinstallatie, Opslag verpakte gevaarlijke stoffen Opslag en verkoop vuurwerk Opslag LPG/propana en afleveren van LPG aan motorvoertuigen Opslag gevaarlijke stoffen in tanks Vullen van gasflessen
Energie	Divers: niet toepassen energiebesparende maatregelen
Luchtverontreiniging	Houden van landbouwhuisdieren, onjuist gebruik luchtwassers Stralen van metalen Spuiten van metalen Mestvergisting Divers: Niet voldoen aan emissiegrenswaarden en/of (fijn)stofvoorschriften
Bodem- en grondwaterverontreiniging	Afleveren vloeibare brandstoffen (in tankwagens) Opslag drijfmest Opslag vloeibare brandstof in ondergrondse tank Wassen van landbouwvoertuigen + gewasbeschermingsmiddelen Demontage autowrakken Vormgeven van betonproducten Zuivering (stedelijk) afvalwater
Afval	Afvalverwerking, opslag, afvoeren, registreren.
Geluid en geur	Divers: Niet voldoen aan geluid- en geurvoorschriften

Deze risicovolle activiteiten vinden in meer en mindere mate plaats in diverse branches.

In het kader van de prioritering is het toezicht op de risicovolle activiteiten bij de hier genoemde branches in elk geval belangrijk:

- Afvalbranche
- Autodemontagebedrijven
- Intensieve veehouderijen
- Tankstations met lpg
- Vuurwerkverkooppunten
- Bedrijven met grootschalige opslag gevaarlijke stoffen

BIJLAGE 1

Toelichting scores risicoanalyse			
EFFECTEN	effect uitgedrukt op een schaal van 1 t/m 3		
	1= gering effect	2= gemiddeld effect	3= groot effect
Veiligheid			
In hoeverre leidt een mogelijke calamiteit tot letsel. De te verwachten schade in de vorm van lichamelijk letsel als gevolg van een verstoring/ calamiteit die volgt uit het niet of onvoldoende uitvoeren van een taak. Het gaat hier om direct lichamelijk letsel. Voorbeelden zijn: lichamelijk letsel (gewond raken), ademhalings-moeilijkheden, vergiftiging e.d. (Asbest- of indirecte stralinggerelateerde gezondheidschade valt onder Gezondheid.)	Pijn of gering letsel bij één of meerdere personen. Denk hierbij aan één of meerdere lichtgewonden.	Zwaar letsel bij één of meerdere personen. Denk hierbij aan één of meerdere zwaargewonden.	Zwaar lichamelijk letsel bij meerdere personen en één of meer dodelijke slachtoffers.
Gezondheid			
In hoeverre leidt een mogelijke calamiteit tot een afname van de gezondheid van de mens. De te verwachten schade aan de gezondheid als gevolg van bijvoorbeeld een afname van de luchtkwaliteit, waterkwaliteit, etc. Voorbeelden zijn toename fijnstof of andere luchtvervuiling, afname waterkwaliteit, etc. die de gezondheid van mensen nadelig beïnvloedt.	Gezondheidsproblemen bij één of enkele personen (niet blijvend). Denk hierbij aan lokale vervuiling en overlast waardoor stank ontstaat of die stress oplevert.	Algehele (niet blijvende) gezondheidsproblemen. Denk hierbij aan ernstige lucht, water of andere vervuiling waardoor long of oogirritaties ontstaan.	Blijvende gezondheidsproblemen voor meerdere personen, bijvoorbeeld permanente aantasting van luchtwegen, blindheid, langdurige psychische problemen evt. met dodelijke afloop (straling of asbest).
Duurzaamheid			
In hoeverre leidt de activiteit tot (onnodig) hoge CO2 uitstoot, verspilling van grondstoffen, aantasting of verstoring van natuur (flora en fauna), grote afvalproductie of slechte afvalscheiding. Zijn de nodige energiebesparende maatregelen genomen?	De activiteit leidt tot niet meer dan geringe uitstoot, verspilling, verstoring e.d. Geen wettelijk verplichte energiebesparende maatregelen.	De activiteit leidt tot meer dan geringe uitstoot, verspilling, verstoring e.d. Onvoldoende energiebesparende maatregelen. (> 25.000 m3 gas en > 50.000 kWh)	De activiteit leidt tot (zeer) hoge uitstoot, verspilling, verstoring e.d. Vrijwel geen energiebesparende maatregelen. (> 75.000 m3 gas en > 200.000 kWh)

Bedreiging milieu en			
In hoeverre tastde activiteit het milieu/de natuur/ leefbaarheid aan? Welk effect heeft dit bijvoorbeeld op geluidsoverlast, trillingen, stank, bodemkwaliteit e.d.	De verstoring/calamiteit leidt niet tot achteruitgang van het milieu/de leefomgeving.	Er is sprake van een duidelijke aantasting van het milieu, doch deze is omkeerbaar en heeft geen effecten op de lange termijn.	De te verwachten milieuaantasting is evident en heeft permanente gevolgen en leidt tot grote maatschappelijke gevolgen. Hierbij valt te denken aan illegale lozing, stort of emissie van sterk vervuilende/giftige stoffen in een kwetsbare omgeving.
Financiële schade			
Wat is de financieel-economische schade voor de gemeente/provincie als gevolg van de calamiteit. Het gaat hier om schade die door de gemeente/provincie moet worden vergoed dan wel die ten laste komt van de gemeentelijke/provinciale economie. Voorbeelden zijn: Eventuele niet verzekerde kosten die door de gemeente/provincie worden gedragen (tijdelijke opvang, vergoedingen), verlies aan werkgelegenheid, economische achteruitgang, etc.	De directe financieel - economische schade is gering en blijft beperkt tot geringe directe kosten (maximaal 10.000,- euro)	De financieel - economische schade is aanzienlijk. Denk hierbij aan directe kosten tot maximaal 100.000,- euro en/of een geringe terugloop van economische bedrijvigheid	De financieel - economische schade is hoog. Denk hierbij aan directe kosten hoger dan 100.000 Euro en/of terugloop van economische bedrijvigheid
Bestuurlijke imagoschade			
Wat is de imagoschade van een eventuele calamiteit of het in stand houden van een illegale situatie. De te verwachten afbreuk en/of schade aan het imago, beeld, geloofwaardigheid en vertrouwen van de burger in het bestuurlijk apparaat en haar besluitvorming als gevolg van een verstoring/calamiteit die volgt uit het niet of onvoldoende uitvoeren van een taak. Voorbeelden: (al dan niet georganiseerde) protesten, mediacampagnes, open brieven e.d., met als gevolg gezichtsverlies, gevoel van zaakjes niet op orde, etc.	De te verwachten afbreuk is minimaal. Denk hierbij aan enkele brieven aan het bestuur, ingezonden brieven in de krant en/of een enkele klacht. Het algemene vertrouwen in het bestuur wordt niet geschaad. Het idee dat het bestuur haar zaken niet op orde heeft, is niet aan de orde.	De te verwachten afbreuk heeft gevolgen die niet ernstig en/of van korte duur zijn. Denk hierbij aan een tijdelijke stroom klachten, georganiseerde buurtprotesten, enkele juridische procedures en een brede negatieve aandacht in de media. Algemeen ontstaat het beeld dat het bestuur niet alles op orde heeft.	De te verwachten afbreuk is evident en heeft grote permanente gevolgen. Denk hierbij aan voortdurende klachten over het onderwerp, brede maatschappelijke protesten en onrust, georganiseerde mediacampagnes, zware juridische procedures (nalatigheid, etc) en algeheel gezichtsverlies van het bestuur. De positie van bestuurders is in het geding (moties van wantrouwen) en het bestuur wordt door de burgers als incompetent beschouwd.

Toelichting overtredingskans risicoanalyse			
Naleving waarin meegenomen Klachten en Sancties	Scores op naleving uitgedrukt in een schaal van 1 t/m 3. Als één van de aspecten Naleving, Klachten of Sancties hoog scoort is dat bepalend voor de eindscore. Er komt dus één eindscore die niet een gemiddelde is, maar die gelijk is aan de hoogste score van één van deze 3 aspecten.		
	1	2	3
Naleving algemeen (toezicht)			
Het oordeel o.b.v. de ervaring van de toezichthouder	De wil is er, maar men laat nog wel eens een steekje vallen. De naleving is voldoende; tekortkomingen worden binnen de hersteltermijn verholpen.	Naleving is matig tot slecht	Naleving is slecht en heeft trekjes, grenzend aan criminaliteit, calculerend gedrag, bewust overtredingen maken.
Klachten			
Het aantal klachten over activiteiten bij deze branche dat op jaarbasis door het bevoegde gezag wordt ontvangen.	Er wordt af en toe geklaagd maar de klachten zijn niet ernstig.	Met regelmaat worden er gegronde klachten ontvangen.	Het aantal klachten is hoog waarbij het merendeel van de klachten terecht is.
Sancties			
Het aantal keren per jaar dat er voor deze branche een (V)LOD is gestart.	Het aantal sancties is lager dan 5	Het aantal sancties ligt tussen 5 en 10	Het aantal sancties ligt boven de 10

BIJLAGE 2

Overzicht bestaande risicoanalyses:

BRZO: landelijke risicoanalyse m.n. gericht op de BRZO 2015, kort samengevat gericht op het management van veiligheid. GS zijn WABO breed bevoegd gezag bij deze bedrijven. In de provincie Groningen is de risicobenadering vastgelegd in de 'Noordelijke maat'.

IPPC: Op basis van de RIE is een analyse van risico's gecombineerd met naleefgedrag van het bedrijf nodig ter bepaling van de frequentie van toezicht (zie artikel 10.3 Mor). GS zijn (bij aanwijzing van de bevoegdheid in bijlage 1 van het BOR) WABO breed bevoegd. Er is een WABO brede risicoanalyse per bedrijf.

Voor de IPPC afvalbedrijven is een WABO brede analyse opgesteld met inbegrip van de aanbevelingen uit het rapport over deze branche n.a.v. vragen GS.

Gemeentelijke IPPC bedrijven vallen voor het milieudeel onder de basistaak van de omgevingsdienst en maken onderdeel uit van deze Risicoanalyse Fysieke Leefomgeving.

Basistaken omgevingsdienst: Hier is het project borging van procescriteria voor gestart met als eerste fase een gezamenlijke Risicoanalyse Fysieke Leefomgeving van gemeenten en provincie voor de basistaken uit hoofdstuk 7 van het BOR, bijlage IV. De gemeentelijke IPPC bedrijven maken onderdeel uit van deze risicoanalyse.

Risicoanalyse Bodem: Voor de bodemtaken van de Wet Bodembescherming zijn er in de provincie Groningen twee bevoegde gezagen: B&W van de gemeente Groningen en GS van de provincie Groningen. De Omgevingsdienst Groningen heeft een risicoanalyse Bodem (2016) opgesteld.

Risicoanalyse Veiligheidsregio: De Veiligheidsregio (VR) maakt gebruik van zogenaamde risicoprofielen, een regionaal risicoprofiel en een specifiek brandrisicoprofiel. Het regionale risicoprofiel gaat over de 'grotere' rampen en crises die de provincie kunnen bedreigen. In het brandrisicoprofiel wordt het scenario 'brand' verder uitgediept. Deze profielen vormen een onderlegger voor de vraag waar de VR en haar partners het beste de aandacht op kunnen vestigen.